

Baltkrievija

Vispārīgā informācija

Oficiālais nosaukums:	Baltkrievijas Republika
Valsts iekārta:	prezidentāla republika
Galvaspilsēta:	Minska
Valsts valoda:	baltkrievu un krievu

Teritorija

Platība:	207 600 km ²
Sauszemes robeža:	3 306 km
Robežvalstis:	Latvija 171km, Lietuva 680km, Polija 605km, Krievija 959km, Ukraina 891km
Administratīvais iedalījums:	6 apgabali, 1 pilsēta
Lielākās pilsētas:	Minska (1,9 milj. iedz.), Gomeļa (512 tūkst.), Mogiļova (371 tūkst.), Vitebska (363 tūkst.), Grodņa (357 tūkst.), Bresta (331 tūkst.)

Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits (01.01.2016.):	9,5 milj.*
Dabiskais pieaugums (2015):	-0,2%**
Nacionālais sastāvs (2009):	baltkrievi 83,7%, krievi 8,3%, poļi 3,1%, ukraiņi 1,7%, citi 3,2%**
Reliģijas (2011):	pareizticīgie 48,3%, katoļi 7,1%, citi 3,5%, neticīgie 41,1%**

Ekonomiskie rādītāji

IKP pēc valūtas kursa (2015):	49,9 miljardi EUR**
IKP pieaugums (2015):	-3,9%**
IKP PPP (2015):	153,5 miljardi EUR (70. vieta pasaulē)**
IKP PPP uz vienu iedzīvotāju (2015):	16 150 EUR (93. vieta pasaulē)**
IKP sastāvs (2015):	lauksaimniecība 9,3%, rūpniecība 41,3%, pakalpojumi 49,4%**
Preču eksports (2015):	24,4 miljardi EUR*
Preču imports (2015):	27,7 miljardi EUR*
Eksporta partneri (2015):	Krievija 39%, Lielbritānija 11%, Ukraina 9,4%, Nīderlande 4,3%, Vācija 4,1%*
Importa partneri (2015):	Krievija 56,6%, Ķīna 7,9%, Vācija 4,6%, Polija 3,86%, Ukraina 3,1%*
Eksporta produkti:	naftas pārstrādes produkti, kālija minerālmēsli, melnie metāli un izstrādājumi no tiem, piena pārstrādes produkti, kravu automašīnas
Importa produkti:	jelnafta, dabas gāze, melnie metāli un izstrādājumi no tiem, vieglās automašīnas, naftas pārstrādes produkti
Galvenās nozares:	transportlīdzekļu un to rezerves daļu ražošana (traktori, furgoni, zemes racēji, motocikli), sadzīves elektronikas ražošana (televizori, radio, ledusskapji), rūpniecības iekārtu ražošana, ķīmiskā rūpniecība (sintētiskās šķiedras, minerālmēsli), tekstilrūpniecība
Dabas resursi:	mežs, kūdra, nafta un dabasgāze nelielā apjomā, granīts, dolomīta kaļķakmens, mergēlis, krīts, smilts, grants, māls
Ienākošās uzkrātās ĀTI (1.01.2015.):	16,2 miljardi EUR***
Izejošās uzkrātās ĀTI (1.01.2015.):	611,8 miljoni EUR***
Valūta (2015):	Baltkrievijas rublis (BYR); 1 EUR = 20 341 BYR** Jaunais Baltkrievijas rublis (BYN); 1 EUR = 2,1 BYN***
Fiskālais gads:	kalendārais gads
Inflācija (2015):	13,5%*
Bezdarba līmenis (2015):	1%*

* National Statistical Committee of the Republic of Belarus - <http://belstat.gov.by>

** Central Intelligence Agency - www.cia.gov

*** National Bank of the Republic of Belarus - www.nbrb.by

Uzņēmumu ienākuma nodoklis: 18%

Papildus informācija

Tālsarunu kods: +375

Interneta TDL: .by

Baltkrievija ir valsts Austrumeiropā, kas robežojas ar Krieviju, Ukrainu, Poliju, Lietuvu un Latviju. Baltkrievijai nav jūras robeža. Galvaspilsēta ir Minska; lielākās pilsētas ir Minska, Gomeļa, Mogiļova, Vitebska, Grodņa un Bresta.

POLITIKA

Baltkrievija ir prezidentāla republika. Baltkrievijas prezidents kopš 1994. gada ir Aleksandrs Lukašenko. Izpildvara pieder valdībai, kuru vada prezidenta iecelts premjerministrs. Kopš 2010. gada 28. decembra šajā amatā ir Mihails Mjasņikovičs. Likumdevējs de jure ir divpalātās parlaments – Nacionālā asambleja.

Tiesu sistēma sastāv no Konstitucionālās tiesas, Augstākās tiesas un Saimnieciskās tiesas.

Augstākās tiesas tiesnešu iecel valsts prezidents.

Baltkrievija administratīvi iedalās 6 apgabalos (Bresta, Vitebska, Grodņa, Mogiļova, Gomeļa un Minska) un galvaspilsētā Minskā. Apgabali sīkāk iedalās 118 rajonos.

IEDZĪVOTĀJI

Baltkrievijā dzīvo vairāk kā 9 miljoni iedzīvotāju, aptuveni 70% ir pilsētu iedzīvotāji. Baltkrievi ir 83,7%, krievi 8,3%, poļi 3,1% un ukraiņi 1,7%. Ir divas oficiālās valodas – baltkrievu un krievu. Krievu valodā runā 72% iedzīvotāju, baltkrievu tikai 11,9%. Mazākumtautības ir poļi, ukraiņi un ebreji. Iedzīvotāju pieaugums ir negatīvs. Lielākā daļa iedzīvotāju pareizticīgi, rietumu daļā arī katoļi.

DABA UN DERĪGIE IZRAKTEŅI

Baltkrievija atrodas Austrumeiropas līdzenumā un tai nav izejas pie jūras. Trešo daļu valsts teritorijas aizņem meži un purvi. Baltkrievijā ir daudz upes un ezeru. Lielākās upes ir Dņepra, Berezina un Pripete, lielākie ezeri – Naročs un Osvejas ezers. Teritorijas augstākais punkts ir Dzeržinska kalns (345m vjl.). Baltkrievijā valda mēreni kontinentāls klimats ar aukstām ziemām un relatīvi vēsām un mitrām vasarām. Gada vidējais nokrišņu daudzums ir 600mm.

Baltkrievijas dabas bagātības ir kālija sāļi, vārāmais sāls, fosforīti, māli, smiltis, dolomīts, merģelis, krīts, kā arī nafta un dabasgāze, kūdra, brūnogle, degslānekļi, dzelzs rūda, minerālkrāsvielas; atrasta alumīnija un vara rūda. Minerālūdeņu avoti. Daudzos ezeros ievērojami sapropeļa krājumi.

Aptuveni 70% radiācijas no 1986. gadā notikušās avārijas Černobiļas AES (Ukraina) nonāca Baltkrievijas teritorijā un līdz pat 2005. gadam piekto daļu Baltkrievijas zemes (galvenokārt lauksaimniecības zemes un mežus valsts dienvidaustrumos) vēl joprojām ietekmē radioaktīvie nokrišņi.

VĒSTURE

Agrajā dzelzs laikmetā Baltkrievijas teritorijas lielāko daļu apdzīvoja baltu ciltis, vēlāk no Piedņestras ienāca slāvi, kas baltus pakāpeniski asimilēja, 1. gt. 2 pusē izveidojās 3 lielas austrumslāvu cilšu apvienības: kriviči, dregoviči, radimiči. 9.gs. beigās līdz 11.gs. Baltkrievija ietilpa feodālajā Kijevas Krievzemes valstī. Tai sairstot, izveidojās patstāvīgas Polockas un Turovas kņazistes, 12. gs. vairākas dalieņu kņazistes. 13.gs.2.p. – 14.gs. vidum Baltkrievijas zemes tika iekļautas Lietuvas lielkņazistē. Pēc Ļubļinas ūnijas (1569) baltkrievu zemes ietilpa apvienotajā Polijas un Lietuvas valstī (Žečpospolitā). Sadalot Poliju, 18. gs beigās zemes tika iekļautas Krievijas impērijā. 1918. gada 25. martā Baltkrievija pasludināja neatkarību, taču jau 1919. gadā to pakļāva Padomju Krievija, un izveidojās

Baltkrievijas Padomju Sociālistiskā Republika. Daļa no teritorijas bija gan Krievijas, gan Polijas sastāvā, taču pēc Molotova - Ribentropa pakta parakstīšanas 1939. gadā, visa Baltkrievija nonāca PSRS interešu zonā. Savu neatkarību no PSRS Baltkrievija deklarēja 1990. gada 27. jūlijā, bet ieguva 1991. gada 25. augustā.

EKONOMIKA

Baltkrievija ir viena no relatīvi attīstītākajām NVS valstīm. Baltkrievijas iekšzemes kopproduktā rūpniecība dod 41%. Attīstīta ir lauksaimniecības tehnikas ražošana, autodaļu un gultņu ražošana, kā arī

elektroenerģētika, naftas ieguve un pārstrāde, sintētisko šķiedru ražošana, minerālmēslu ražošana, farmācija, būvmateriālu ražošana un pārtikas rūpniecība. Taču rūpniecības iekārtas ir novecojušas un energo neefektīvas.

Baltkrievijas klimatiskie apstākļi ir labvēlīgi lauksaimniecības attīstībai. Baltkrievijā ražo piena produktus, gaļas izstrādājumus, audzē labību un dārzeņus. Tomēr arī lauksaimniecība ir neefektīva un atkarīga no valsts subsīdijām.

80% no visiem rūpniecības uzņēmumiem un 75% no banku sektora atrodas valsts pārziņā. Ekonomika atdzīvojās 2000. gadu vidū pateicoties augstajām naftas cenām.

Baltkrievijai pieder niecīgas naftas rezerves, tādēļ lielāko daļu jēlnaftas un dabasgāzes tiek importētas no Krievijas par ievērojami zemākām cenām nekā pasaules tirgū. Pēdējos gados samērā maz ārvalstu investīciju ir ieplūdušas Baltkrievijas ekonomikā. Finanšu krīze atstāja negatīvu iespaidu arī uz Baltkrievijas ekonomiku. 2011. gadā tika devalvēts Baltkrievijas rublis. 2011. gadā Baltkrievija pārdeva Krievijai atlikušās Baltkrievijas dabas gāzes cauruļvada operatora Beltransgaz akcijas apmaiņās pret lētāku Krievijas dabas gāzi. Situāciju palīdzēja stabilizēt Krievijas finansiālais atbalsts. Tomēr Baltkrievijas valūta zaudēja savu vērtību par 60%, būtiski pieauga preču un pakalpojumu cenas, gada inflācija pārsniedza pat 100%. 2013. gadā inflācijas līmenis samazinājās. 2013. gada decembrī Krievija atkal aizdeva Baltkrievijai naudu 2 miljardu USD apmērā. Baltkrievijai ir augsts ārējais parāds, tirdzniecības deficīts, kas arvien palielinās, un mazas valūtas rezerves. 2014. gada vidū Baltkrievijas rublis zaudēja savu vērtību par 40%. 2016. gada 1. jūlijā tika veikta naudas reforma. Maiņas līdzeklis - jaunais Baltkrievijas rublis tika pielīdzināts 10 000 vecajiem rubļiem. Iepriekšējo Baltkrievijas rubli kā maiņas līdzekli varēs izmantot līdz 2016. gada 31. decembrim. Baltkrievija pirmo reizi laidusi aprītē arī monētas. Jaunā rubļa abreviatūra ir BYN.

Nozīmīgākais tirdzniecības partneris ir Krievija. Liela nozīme naftas, gāzes u.c. Krievijas preču tranzītam.

KULTŪRA

Baltkrievijā ir daudz nozīmīgu vēstures un kultūras pieminekļu - senas katedrāles un klosteri, pilis. Slavenākās ir Miras pils, 15.-16.gs. celts aizsargbūvju komplekss, kņaza Radzivila Ņesvižas pils. Belovežas gārša ir viens no lielākajiem vienlaidu pirmatnējo meža masīviem Eiropā. Viens no izcilākajiem rakstniekiem baltkrievu valodā ir Ivans Daminikavičs (1882-1942) ar pseidonīmu Janka Kupala.